COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.2.2025
COM(2025) 54 final

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

privind evaluarea la jumătatea perioadei a programului de schimb, asistență și formare profesională pentru protecția monedei euro împotriva falsificării („programul Pericles IV”)

{SWD(2025) 44 final}

1. Introducere

Programul Pericles IV, instituit prin Regulamentul (UE) 2021/840 al Parlamentului European și al Consiliului, este a patra iterație a programului Pericles. Temeiul juridic este articolul 133 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Programul urmărește obiectivele generale de prevenire și combatere a falsificării monedei euro și a fraudelor asociate și de păstrare a integrității bancnotelor și monedelor euro. Prin urmare, el consolidează încrederea cetățenilor și a întreprinderilor în autenticitatea acestor bancnote și monede și sporește încrederea în economia UE, asigurând în același timp sustenabilitatea finanțelor publice. Obiectivul specific al programului este să protejeze bancnotele și monedele euro împotriva falsificării și a fraudelor asociate. Scopul lui este să atingă acest obiectiv prin două modalități principale. Prima modalitate este sprijinirea și completarea măsurilor întreprinse de statele membre. A doua modalitate constă în sprijinirea autorităților naționale competente în eforturile lor de a dezvolta o cooperare strânsă și periodică și de a face schimb de bune practici între ele, cu Comisia și, după caz, cu țările terțe și cu organizațiile internaționale.

Așadar, programul poate fi calificat, în linii mari, drept o inițiativă vizând consolidarea capacităților, diseminarea informațiilor și crearea de rețele. Activitățile programului urmăresc: (i) schimbul și diseminarea de informații. (ii) furnizarea de asistență tehnică, științifică și operațională; și (iii) achiziționarea de echipamente care să fie utilizate de autoritățile specializate responsabile cu combaterea falsificării din țările terțe pentru a proteja moneda euro împotriva falsificării.

Programul se inspiră din trei principii-cheie: (i) caracterul transnațional, care impune participarea a cel puțin două țări la toate activitățile programului; (ii) multidisciplinaritatea, menită să faciliteze adoptarea unei abordări comune a protecției monedei euro de către grupurile-țintă menționate în continuare; și (iii) complementaritatea cu activitățile programului, urmărind să completeze – și nu să înlocuiască – alte inițiative de protecție a monedei euro puse în aplicare de statele membre sau de instituțiile UE/internaționale.

Evaluarea la jumătatea perioadei a programului Pericles IV a fost efectuată în conformitate cu articolul 13 din Regulamentul (UE) 2021/840. Evaluarea a acoperit următoarele criterii: relevanță, eficacitate, eficiență, coerență și valoare adăugată europeană prevăzute în Orientările privind o mai bună legiferare. De asemenea, a luat în considerare sustenabilitatea acțiunilor programului de protejare a monedei euro împotriva falsificării. Evaluarea a analizat punerea în aplicare a programului în perioada ianuarie 2021-martie 2024, acoperind atât statele membre ale Uniunii Europene (inclusiv statele membre din zona euro și din afara zonei euro), cât și țări terțe. Această evaluare la jumătatea perioadei a implicat diverse părți interesate, inclusiv autorități naționale competente din statele membre ale UE, solicitanți și beneficiari ai programului, participanți la acțiuni finanțate prin program, instituții ale UE, cum ar fi Comisia Europeană și Banca Centrală Europeană (BCE), agenții precum Europol și Eurojust, precum și parteneri internaționali, cum ar fi autorități competente din țări terțe și INTERPOL. Au fost evaluate toate tipurile de acțiuni din cadrul programului Pericles IV, printre care conferințe și evenimente de mare anvergură pentru diseminarea informațiilor, reuniuni, seminare, ateliere, activități de formare, studii și achiziții de echipamente.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei (SWD) care însoțește prezenta comunicare oferă detalii suplimentare privind evaluarea la jumătatea perioadei efectuată de către Comisie. Evaluarea se bazează pe o varietate de surse, inclusiv pe un studiu independent realizat de un contractant extern, care este publicat în paralel. Documentul de lucru al serviciilor Comisiei prezintă principalele informații din evaluarea la jumătatea perioadei și face un bilanț al punerii în aplicare a programului Pericles IV.

2. Concluzia generală a evaluării

Evaluarea concluzionează că programul Pericles IV își îndeplinește obiectivul de a contribui la prevenirea și combaterea falsificării monedei euro, menținând astfel integritatea bancnotelor și a monedelor euro.

Programul s-a dovedit, în general, **eficace** în ceea ce privește îmbunătățirea schimbului de informații, a competențelor tehnice, a cadrelor instituționale și a capacităților operaționale în combaterea falsificării monedei euro, atât în statele membre ale UE, cât și în țările din afara UE. El a facilitat cu succes colaborarea în rețea și investigațiile derulate în colaborare, ceea ce a dus la realizări importante, cum ar fi investigații care au avut ca rezultat confiscarea de euro falsificați și dezmembrarea unor organizații criminale.

Prin furnizarea de formare tehnică, seminare, schimburi de personal și studii, programul a sprijinit măsurile întreprinse de statele membre, în special atunci când finanțarea națională este limitată. Prin urmare, programul Pericles IV a garantat până în prezent o utilizare **eficientă** a resurselor pentru a obține realizările, rezultatele și efectele scontate. Deși costurile de gestionare sunt comparativ ridicate în termeni relativi față de unele programe similare, acest lucru se datorează în principal bugetului global limitat al programului. De asemenea, ponderea globală a acestor costuri tinde să scadă datorită digitalizării, indicând creșteri globale în materie de eficiență. Implicarea strânsă a DG ECFIN în coordonarea și punerea în aplicare a acțiunilor, de exemplu prin prezidarea reuniunilor Grupului de experți în domeniul falsificării monedei euro (ECEG), asigură adeziunea statelor membre și o monitorizare eficace. Programul este supus unor evaluări la jumătatea perioadei și *ex post*. Cu toate acestea, având în vedere dimensiunea redusă a programului și faptul că acesta se întinde adesea pe mai multe perioade de programare, ar putea fi necesar să se analizeze dacă, în raport cu bugetul său general, este proporțional să se solicite două evaluări per ciclu de finanțare.

În plus, programul se dovedește a fi **complementar și coerent** cu inițiativele întreprinse de alte instituții ale UE, cum ar fi BCE, și de agenții, cum ar fi Europol. Întrucât inițiativele statelor membre au un domeniu de aplicare limitat, programul acoperă această lacună oferind acțiuni multinaționale și multidisciplinare care oferă expertiză și promovează construirea de relații între statele membre și cu țările terțe. Într-adevăr, programul oferă o **valoare adăugată europeană** semnificativă prin stabilirea și consolidarea relațiilor și a cooperării între statele membre, țările terțe, instituțiile UE și organizațiile internaționale care depășesc sfera de competență a autorităților naționale individuale.

De asemenea, programul continuă să fie extrem de **relevant** și s-a adaptat la amenințările în continuă evoluție. Este nevoie de o atenție constantă pentru a combate amenințările emergente legate de falsificare și pentru a se asigura că numărul de euro falsificați detectați rămâne atât sub control, cât și la niveluri scăzute: atât timp cât se utilizează numerar, riscul reprezentat de

falsuri continuă să existe. În cele din urmă, programul depune eforturi să garanteze **sustenabilitatea** în timp a rezultatelor sale și progresele viitoare în direcția îndeplinirii obiectivelor sale grație transferului de cunoștințe în cadrul acțiunilor subsecvente periodice și sprijinului continuu. Părțile interesate indică amenințările în continuă evoluție și un grad de rotație a personalului în cadrul autorităților naționale competente și subliniază necesitatea ca formarea să fie repetată o dată la 2-3 ani.

3. Principalele lecții învățate

În general, evaluarea confirmă că este în continuare nevoie de acțiunile programului Pericles și că, probabil, această nevoie va crește. Evaluarea prezintă câteva lecții-cheie învățate, utile pentru continuarea punerii în aplicare a programului.

În ceea ce privește eficacitatea programului, evaluarea subliniază că programul ar trebui să se concentreze în continuare pe conectarea acelor state membre și țări din afara UE care au un interes direct sau expertiză într-un anumit domeniu, astfel încât programul să poată garanta că acțiunile sunt semnificative și productive. Evaluarea subliniază, de asemenea, necesitatea menținerii echilibrului între diferitele tipuri de acțiuni eligibile pentru finanțare, cum ar fi studiile și achiziția de echipamente pentru țările din afara UE, pe parcursul restului perioadei de programare.

Evaluarea indică faptul că programul Pericles IV poate deveni și mai relevant dacă se menține accentul pe amenințările actuale și viitoare, în special pe utilizarea bancnotelor false și pe distribuția falsurilor cu ajutorul internetului. Însă evaluarea indică, de asemenea, că programul ar trebui să se concentreze și pe potențialele amenințări la adresa viitoarei monede euro digitale și pe impactul inteligenței artificiale asupra producției și identificării monedelor falsificate. Pentru ca programul să facă față exigențelor viitorului, ar putea fi necesar să se atragă expertiză specifică, de exemplu prin extinderea evantaiului de experți asociați pentru a lupta împotriva acestor evoluții și potențialelor noi amenințări. O abordare pe două direcții ar fi utilă în acest sens, acordând suficientă atenție ambelor aspecte, și anume: (i) necesității ca statele membre (și țările terțe) să dezvolte competențe tehnice de bază împotriva contrafacerii și (ii) amenințărilor emergente și autorităților dotate cu capacitățile necesare pentru a face față acestor amenințări. Alte modalități de consolidare a programului ar fi implicarea mai mare a sistemului judiciar, a serviciilor vamale, a serviciilor de coletărie și de livrare în acțiunile programului, partajarea în prealabil a agendelor și a subiectelor unor astfel de acțiuni și adaptarea conținutului acțiunilor la publicul preconizat. Reuniunile ECEG și strategiile Pericles actualizate anual sunt forumul ideal pentru punerea în practică a lecțiilor învățate.

În ceea ce privește sustenabilitatea programului pentru a rămâne eficace, principala lecție învățată este importanța adoptării unor acțiuni ulterioare suficiente și a oferirii unor sesiuni de formare periodice. Acestea pot contribui la aplicarea corectă și la consolidarea rezultatelor învățării, dar și la asigurarea diseminării pe scară largă a ultimelor tendințe și evoluții ale momentului, scoțând în evidență caracterul schimbător și evolutiv al amenințării constituite de falsificarea monedei euro. Prin participarea periodică la acțiunile finanțate de program, direcția generală a Comisiei care pune în aplicare programul permite evaluarea continuă a calității și sustenabilității acțiunilor respective. Multe acțiuni – atât cele organizate de Comisie, cât și acțiunile statelor membre – au o dimensiune puternică de „formare a

formatorilor” și se repetă periodic, ceea ce permite ținerea la zi a cunoștințelor, inclusiv atunci când personalul autorității competente se schimbă. O ultimă lecție învățată este că eventualele bariere lingvistice, inclusiv între responsabili și alți participanți la acțiunile programului, ar trebui reduse la minimum, de exemplu încurajând responsabilii să ofere servicii de interpretare, după caz.

4. Continuarea programului Pericles IV și calea de urmat

Evaluarea concluzionează că actuala structură de punere în aplicare a Pericles IV este, în general, eficace, eficientă, sustenabilă și rămâne relevantă pentru adaptarea la amenințările în continuă evoluție. Pericles IV acoperă o lacună majoră din multe state membre, în care resursele pentru organizarea formării internaționale și multidisciplinare privind falsificarea monedei euro sunt adesea limitate. Prin furnizarea de sprijin specific, programul consolidează capacitatea UE de a combate falsificarea monedei euro și sprijină dezvoltarea de noi relații, rețele și eforturi de cooperare transnațională.

Comisia intenționează să continue să conecteze țările relevante între ele, menținând, în același timp, un echilibru și încurajând anumite tipuri de acțiuni. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul strategiilor sale anuale Pericles și al reuniunilor Grupului de experți în domeniul falsificării monedei euro (ECEG). Comisia va reflecta asupra posibilităților de prelungire a duratei acestor reuniuni la două zile. Ea consideră că este util să se încurajeze o mai mare implicare a reprezentanților autorităților judiciare în reuniunile ECEG și în acțiunile Pericles IV, mai ales având în vedere amenințările acute, cum ar fi bancnotele false. Invitația adresată Eurojust de a participa în mod regulat la reuniunile ECEG reprezintă un pas important care a fost deja făcut în această direcție.

Deși bugetul programului este, în general, adecvat pentru a menține un nivel ridicat de eficacitate, o scădere a finanțării a însemnat că au fost puse în aplicare mai puține acțiuni și că au fost formați mai puțini participanți decât în generațiile anterioare ale programului. Într-adevăr, feedbackul primit de la părțile interesate indică faptul că bugetul redus al Pericles IV în comparație cu generațiile anterioare ale programului a afectat negativ procesul decizional și capacitatea acestora de a organiza acțiuni Pericles.

Succesul programului se datorează în mare parte concepției sale, care reflectă temeiul său juridic unic[1] și orientarea sa unică, care permite o cooperare strânsă între statele membre și Comisia Europeană prin intermediul DG ECFIN. Întrucât Pericles IV este un program de sine stătător, direcția generală a Comisiei care îl gestionează acționează ca o unitate operațională, care face parte integrantă din elaborarea de strategii, planificarea și punerea în aplicare a acțiunilor. Acest lucru asigură faptul că programul rămâne aliniat la nevoile statelor membre și ale participanților la acțiune, aducând valoare adăugată și eficacitate.

[1] Programul Pericles pentru statele membre din zona euro se bazează pe articolul 133 din TFUE (procedura legislativă ordinară), iar programul Pericles pentru statele membre din afara zonei euro se bazează pe articolul 352 din TFUE (procedura legislativă specială).